

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Psihologie și Științe ale Educației
1.3 Departamentul	Psihopedagogie Specială
1.4 Domeniul de studii	Științe ale educației
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Management, consiliere și asistență psihopedagogică în instituțiile incluzive / Consilier școlar (Cod COR* 235903), Mentor (Cod COR* 235902) și Designer instrucțional (Cod COR* 235904)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Evaluarea și terapia complexă a persoanelor cu dizabilități multiple						
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. univ.dr. Andrea Hathazi						
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. univ.dr. Andrea Hathazi						
2.4 Anul de studiu	2	2.5 Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DA

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					26
Tutoriat					5
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					83
3.8 Total ore pe semestru					125
3.9 Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Materiale didactice si softuri specifice pentru persoanele cu dizabilități multiple existente la departament sau preluate de pe Internet
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Materiale didactice si softuri specifice pentru persoanele cu dizabilități multiple existente la departament sau preluate de pe Internet

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>CP. 1. Realizarea, implementarea, monitorizarea și coordonarea de programe de evaluare, intervenție și asistență psihopedagogică în diverse instituții, școli, spitale, organizații, asociații, cabinete individuale și asociate, centre publice și private.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>1.1. Absolventul elaborează și aplică programe de identificare și evaluare psihopedagogică bazate pe dovezi științifice.</p> <p>1.5. Absolventul elaborează planuri de servicii psihopedagogice personalizate (plan educațional personalizat, plan de intervenție personalizată, plan de terapie limbajului și a comunicării, plan de intervenție comportamentală), pentru copiii și elevii cu tulburări de dezvoltare, tulburări emoționale și comportamentale, tulburări de învățare, dizabilități și cerințe educaționale speciale (CES).</p> <p>1.6. Absolventul elaborează programe de intervenție timpurie pentru copiii cu tulburări de dezvoltare și/sau dizabilități.</p> <p>1.7. Absolventul elaborează și aplică programe de identificare, consiliere psihopedagogică și vocațională a copiilor și a tinerilor capabili de performanță înaltă, spre programe adecvate nevoilor lor specifice, în colaborare cu alți specialiști.</p> <p>CP. 2. Elaborarea și implementarea de programe de consiliere și asistență psihopedagogică și consiliere vocațională pentru copiii și elevii cu tulburări de dezvoltare, tulburări emoționale și comportamentale, tulburări de învățare, dizabilități și cerințe educaționale speciale (CES).</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>2.1. Absolventul identifică, selectează și aplică activități și programe de consiliere și asistență psihopedagogică bazate pe dovezi științifice.</p> <p>2.4. Absolventul realizează ședințe de consiliere a părinților sau a altor aparținători, în probleme de relaționare cu persoanele aflate în dificultate, datorate dizabilităților sau bolilor cronice.</p> <p>2.6. Absolventul oferă consultanță, analizează, elaborează și implementează politici educaționale și sociale în domeniul dizabilității și a incluziunii.</p> <p>CP. 3. Realizarea managementului instituțiilor școlare, centrelor, organizațiilor incluzive, implementarea și coordonarea de programe de diagnoză organizațională, servicii de educație incluzivă și incluziune socială.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>3.6. Absolventul oferă consultanță de specialitate familiei, cadrelor didactice, altor specialiști, personalului administrativ, liderilor comunitari privind educația incluzivă, barierele educaționale, profesionale și sociale cu care se confruntă persoanele cu dizabilități, oportunitățile și soluțiile, educația incluzivă și incluziunea socială.</p> <p>3.10. Absolventul cunoaște cadrul legal de funcționare al instituțiilor și organizațiilor de educație incluzivă și specială, precum și a serviciilor psihopedagogice.</p> <p>CP. 4. Proiectarea și implementarea de design-uri de cercetare în domeniul managementului, consilierii și asistenței psihopedagogice.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>4.5. Absolventul proiectează, coordonează și aplică studii și programe de cercetare în domeniul psihopedagogic și domenii conexe, pe baza paradigmei practicianului reflexiv.</p>
--------------------------------	---

Competențe transversale	<p>CT. 1. Aplicarea principiilor și a normelor de etică și deontologie profesională din ghidurile și codurile profesionale bazate pe valorile în acțiune, drepturile, demnitatea și calitatea vieții persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>1.1. Absolventul cunoaște codul de etică, deontologie și ghidurile care stau la baza profesiei.</p> <p>1.2. Absolventul îndeplinește cu responsabilitate sarcinile profesionale aplicând principiile, codurile de etică și deontologie profesională în vederea asigurării unui demers diagnostic, de evaluare și intervenție psihopedagogică.</p> <p>1.4. Absolventul promovează și aplică abordări diagnostice și terapeutice bazate pe dovezi validate științific.</p> <p>1.5. Absolventul promovează și susține, în cadrul echipei multidisciplinare și a activităților de management școlar și profesional, deontologia profesională, etica și integritatea academică.</p> <p>CT. 2. Cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor din domeniile psihopedagogiei speciale și psihologie.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>2.1. Absolventul colaborează cu membri ai familiei și cu ceilalți specialiști în cadrul echipei multidisciplinare formate din: specialiști în terapia limbajului, psihopedagogi, audiologi educaționali, psihologi, pedagogi, profesori de sprijin/ itineranți, medici, kinetoterapeuți, asistenți sociali, etc.</p> <p>2.2. Absolventul optimizează calitatea serviciilor de consiliere și intervenție psihopedagogică, consiliere vocațională și a activităților de diagnoză organizațională și management.</p> <p>2.5. Absolventul deține abilități de comunicare și cooperare, de rezolvare a problemelor și managementul conflictelor.</p> <p>2.6. Absolventul promovează empowerment-ul și drepturile persoanelor cu dizabilități în cadrul școlii, profesiei și societății.</p> <p>CT. 3. Utilizarea metodelor și tehnicilor eficiente de învățare pe tot parcursul vieții, în vederea formării și dezvoltării profesionale continue.</p> <p>Rezultate ale învățării:</p> <p>3.1. Absolventul utilizează platformele de e-learning, învățarea de tip blended learning și bazele de date internaționale, în scopul dezvoltării personale și profesionale.</p> <p>3.2. Absolventul elaborează și derulează cursuri de formare profesională continuă bazate pe corelații dintre cerințele pieței muncii, cerințele sociale și nevoile personale.</p> <p>3.3. Absolventul utilizează tehnologii ale informației și comunicării atât în propriul proces de dezvoltare și perfecționare profesională cât și în procesele de formare profesională continuă ale specialiștilor în domeniu.</p> <p>3.4. Absolventul deține abilități de utilizare a tehnologiilor asistive și de acces și a integrării eficiente a acestora în dezvoltarea personală și profesională.</p> <p>3.5. Absolventul are abilități de promovare și suport a rețelelor profesionale naționale și internaționale.</p> <p>3.6. Absolventul utilizează tehnici de dezvoltare personală în formarea și dezvoltarea profesională continuă.</p>
--------------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor privind procesele de evaluare și intervenție în contextul dizabilităților
---------------------------------------	--

	<p>multiple în vederea facilitării comunicării, învățării și incluziunii școlare și sociale.</p> <p>Utilizarea competențelor dobândite în practica și în comunicarea profesională în cadrul muncii în echipa interdisciplinară.</p>
7.2 Obiectivele specifice	<p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind utilizarea strategiilor adecvate în dezvoltarea abilităților la persoanele cu dizabilități multiple</p> <p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind dezvoltarea și implementarea strategiilor, tehnicilor și metodelor specifice evaluării persoanelor cu dizabilități multiple</p> <p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind implementarea strategiilor de intervenție specifică la copiii cu deficiențe severe, grave și profunde</p> <p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind modalități de evaluare a comunicării și proiectarea planului de intervenție personalizat</p> <p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind caracteristicile mediului de învățare și comunicare la persoanele cu dizabilități multiple</p> <p>Să dobândească cunoștințe și abilități privind modalitatea de integrare școlară, socială și profesională a persoanelor cu dizabilități multiple</p>

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Definiție, caracteristici și implicații ale dizabilităților multiple.	Prelegere, Expunere interactivă Analiza studii de caz	Prezentări video
Procesul de integrare senzorială. Programe de stimularea multisenzorială.	Prelegere, Expunere interactivă.	Analiza video Prezentare camera de stimulare multisenzorială
Tipuri și principii de evaluare. Evaluarea funcțională	Prelegere, Expunere interactivă. Dezbateri	Prezentări video Fișe de observație
Profilul de dezvoltare și determinarea obiectivelor în intervenția psihopedagogică	Expunere interactivă. Studii de caz.	Analiza studii de caz Modele de programe de intervenție
Evaluarea abilităților de comunicare în contextul dizabilității multiple	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video Resurse specifice
Metode și tehnici specifice de dezvoltare a abilităților de comunicare	Expunere interactivă. Studii de caz.	Resurse specifice Analiză video
Abordarea Millieu	Expunere interactivă.	Prezentări video
Caracteristici, evaluare și modalități de intervenție psihopedagogică	Expunere interactivă. Studii de caz. Dezbateri	Prezentări video
Abordări naturale utilizate în terapia complexă	Expunere interactivă.	Prezentări video
Curriculum și programe educaționale	Prelegere	Activități practice
Programe de intervenție psihopedagogică		Exemple de PIP-uri
Sistemul de întărire în abordarea comportamentelor dezadaptative	Expunere interactivă.	Prezentări video

Suport comportamental pozitiv	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
<p>Bibliografie</p> <p>Alsop, L. (2002). <i>Understanding Deafblindness</i>. Logan: Utah, dba HOPE, Inc.</p> <p>Best, A. (1997). Management issues in multiple disabilities. In H. Mason, S. McCall (Eds.) <i>Visual impairment. Access to education for children and young people</i> (pp. 377-385), London: David Fulton Publishers.</p> <p>Brady N., Bashinski S. (2009). Increasing communication in children with vision and hearing loss. <i>Research & Practice for Persons With Severe Disabilities</i>, 33(1-2), 59-70.</p> <p>Brown F., Cohen S. (1996). Self-determination and young children. <i>Journal of the Association for Persons With Severe Handicaps</i>, 21(1), 22-30.</p> <p>Chen, D. (1999). Learning to Communicate: Strategies for Developing communication with Infants Whose Multiple Disabilities include Visual Impairment and Hearing Loss. <i>Resources</i>, 10 (5), 1-6.</p> <p>Gallagher, A., &Lassonde, M. (2005). Neuropsychologie de l'épilepsie infantile. <i>Canadian Psychology</i>, 46 (4), 223-234.</p> <p>Gense, M.H., &Gense, J.D. (1994). Identifying autism in children with blindness and visual impairments. <i>Re:view</i>, 26, 2, 55-62.</p> <p>Hathazi, A. (2004). <i>Evaluarea copilului cu surdocecitate</i>, Bucuresti: Ed. Semne.</p> <p>Hathazi, A. (2015), Dizabilitatea multiplă, în Roșan, A, (2015), Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție, Iași, Editura Polirom.</p> <p>Hathazi, A. (coord.)(2012) <i>Comunicarea în contextul deficienței multiple</i>, Vol.I. Cluj- Napoca, Presa Universitară Clujeană</p> <p>Horn E. M. (1997). Achieving meaningful motor skills: Conceptual and empirical bases of a neurobehavioral intervention approach. <i>Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews</i>, 3, 138-144.</p> <p>Horn E., Lieber J., Sandall S., Schwartz I., Worley R. (2002). Supporting young children's IEP goals in inclusive settings through embedded learning opportunities. <i>Topics in Early Childhood Special Education</i>, 20, 208-223.</p> <p>Hunt P., Soto G., Maier J., Doering K. (2003). Collaborative teaming to support students at risk and students with severe disabilities in general education classroom. <i>Exceptional Children</i>, 69, 315-332., H.H., & Cohen, E.J. (2002). Educating students who have visual impairments and who exhibit emotional and behavior problems. In S.Z. Sacks, R.K. Silberman, R.K. (Eds.), <i>Educating students who have visual impairments with other disabilities</i> (pp. 263-302), 2nd Ed., Paul H. Brooks Publishing Co., Baltimore.</p> <p>McInnes, J.M. și Treffry, J.A. (2001). <i>Copilul cu surdocecitate - Ghid de dezvoltare</i>.București: Editura Semne.</p> <p>Miles, B., & Riggio, M. (1999). <i>Remarkable Conversations</i>. Massachusetts: Perkins School for the Blind.</p> <p>Rosen, S. (2002). Educating students who have visual impairments with neurological disabilities. S.Z. Sacks, R.K. Silberman (Eds.), <i>Educating students who have visual impairments with other disabilities</i> (pp. 221-262), 2nd Ed. Baltimore: Paul Brookes Pub. Co.</p> <p>Sacks, S.Z., & Silberman, R.K. (Eds.) (2002). <i>Educating students who have visual impairments with other disabilities</i>, 2nd Ed. Baltimore: Paul H. Brooks Publishing Co.</p> <p>Souriau, J. (2000). Surdo-cecitate et le developpement de la communication.Problemes et strategies adaptatives. <i>Enfance</i>, nr.1.</p> <p>Westling, D.D., Fox, L. (2000). <i>Teaching students with severe disabilities</i>, 2nd Ed. London: Prentice-Hall International.</p>		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Implicațiile educaționale ale dizabilităților multiple	Dezbateri. Expunere interactivă. Munca în perechi	Prezentări video

Evaluarea funcțională. Echipa multidisciplinară. Harta nevoilor	Dezbateri. Expunere interactivă. Problematizare	Prezentări video
Evaluarea bazată pe curriculum	Expunere interactivă. Dezbateri. Munca în grup.	Prezentare Curriculum DSM
Observația și elaborarea fișelor de observație în evaluarea funcțională	Expunere interactivă. Dezbateri Munca perechi.	Prezentări modele fișe de observație
Instrumente de evaluare utilizate în contextul deficienței multiple	Dezbateri. Problematizarea. Studiu de caz.	Scala Callier Azusa
Metode de intervenție	Dezbateri. Studii de caz	Înregistrări video
Sistemul de întăriri și recompense în intervenție	Dezbateri. Joc de rol	
Abordarea Millieu	Dezbateri. Problematizare. Studiu de caz	
Analiză curriculum. Elaborare obiective educaționale	Expunere interactivă. Dezbateri. Problematizare	
Particularități ale mediului de învățare și comunicare	Dezbateri	
Elaborarea planului de intervenție personalizat	Analiză studii de caz.	Înregistrări video
Adaptări curriculare	Expunere interactivă. Dezbateri.	Înregistrări video
Planificarea proceselor de tranziție și elaborarea planului de servicii personalizat.	Dezbateri. Studii de caz	Înregistrări video.
Abordarea centrată pe familie	Expunere. Studii de caz.	Prezentări video
<p>Bibliografie</p> <p>Giangreco M. (2011). Foundational concepts and practices for educating students with severe disabilities. In Snell M. E., Brown F. (Eds.), <i>Instruction of students with severe disabilities</i> (7th ed., pp. 1–30). Upper Saddle River, NJ: Merrill-Pearson.</p> <p>Gleen, S., Cunningham, C., Shorrocks, A. (1996). Social interaction in multi-sensory environments. In N. Bozic, H. Murdoch (Eds.) (1996). <i>Learning through interaction. Technology and children with multiple disabilities</i> (pp. 66-82). London: David Fulton Publishers, London.</p> <p>Goodgold-Edwards S. A. (1993). Principles for guiding action during motor learning: A critical evaluation of neurodevelopmental treatment. <i>Physical Therapy Practice</i>, 2(4), 30–39.</p> <p>Groenveld, M., Jan, J.E., Leader, P., (1990). Observations on the habilitation of children with cortical visual impairment. <i>Journal of visual impairment & Blindness</i>, January, 11-15.</p> <p>Iddon, J.L., et al. (2004). Neuropsychological profile of young adults with spina bifida with or without hydrocephalus. <i>J. Neurol. Neurosurg. Psychiatry</i>, 75, 1112-1118.</p> <p>Jamieson S., (2004). Creating an educational program for young children who are blind and who have autism. <i>RE:view, Rehabilitation and education for blindness and visual impairment</i>, 35 (4), 165-177.</p> <p>Nind, M and Hewett, D: ‘A practical guide to Intensive Interaction’ Kidderminster, BILD, 2001.</p> <p>Orelove, F.P., Sobsey, D. (1987), <i>Educating Children with Multiple Disabilities</i>, London, Paul H. Brookes Publishing</p> <p>Udvari-Solner A., Causton-Theoharis J., York-Barr J. (2004). Developing adaptations to promote participation in inclusive environments. In Orelove F. P., Sobsey D., Silberman R. K. (Eds.), <i>Educating children with multiple disabilities: A collaborative approach</i> (4th ed., pp. 151–192). Baltimore, MD: Brookes.</p>		

Wehmeyer M. (1996). Self-determination as an educational outcome. In Sands D. J., Wehmeyer M. L. (Eds.), *Self-determination across the life span: Independence and choice for people with disabilities* (pp. 17–36). Baltimore, MD: Brookes.

Wehmeyer M., Palmer S. (2003). Adult outcomes for students with cognitive disabilities three-years after high school: The impact of self-determination. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 38(2), 131–144.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Colegiul Psihologilor din România, a Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică (www.copsi.ro) și a Procedurilor de atestare în conformitate cu Normele metodologice de aplicare a Legii 213/2004
- Registrul Național al Calificărilor din învățământul Superior (www.anc.edu.ro/registrul-national-al-calificarilor-din-invatamantul-superior-ncis/)
- Clasificarea Ocupațiilor din România (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Participare activă	Observație	70%
	Examen scris	Examen	1 punct oficiu 10%
10.5 Seminar/laborator	Prezența 75%		10%
	Portofoliu	Analiza produselor activității	10%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elaborarea unui plan de evaluare în vederea realizării unui profil de dezvoltare la un copil cu dizabilități multiple ➤ Elaborarea unui studiu de caz ce face referire la metodele de intervenție specifice utilizate în terapia complexă a unui copil cu dizabilități multiple 			

Data completării
23.09.2023

Semnătura titularului de curs   Semnătura titular de seminar
Conf. univ.dr. Andrea Hathazi   Conf. univ.dr. Andrea Hathazi

Data avizării în departament
27.09.2023

Semnătura directorului de departament
Prof. Univ. Dr. Adrian ROȘAN